

Är vi nöjda med sjukförsäkringssystemet? Svenskarnas attityder till sjukförsäkringen 2019

Maria Oskarson
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet
Maria.Oskarson@pol.gu.se

- Är svenska folket nöjda med sjukförsäkringen?
- Behov, egenintresse eller ideologi - Hur skiljer sig uppfattningen mellan olika grupper?
- Hur har opinionen utvecklats över tid?

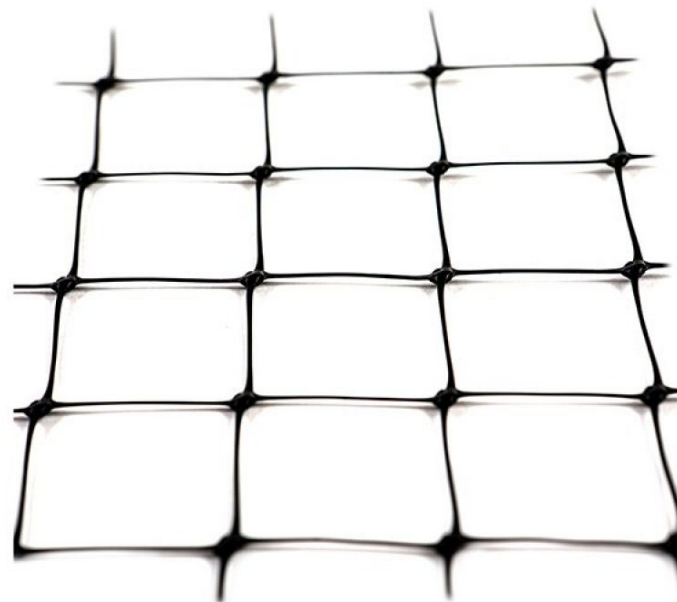
"Är du sjuk ska du stanna hemma!"

OBS:
Siffrorna
avser hösten
2019

Sjukförsäkringen – vårt omdebatterade skyddsnät

- Ryggrad i den svenska välfärdsmodellen
- Säkerhet när vi inte har förvärvsinkomst pga sjukdom
- Generell logik – inkomstbortfallsprincipen – antas ge bred legitimitet
- Sjukförsäkringens utformning ett centralt incitament för arbetsmarknadsdeltagande
- Successivt sänkta ersättningsnivåer (takbelopp, indexering)
- Avtalsförsäkringar & privata tilläggförsäkringar
- Arbetslinjen i valrörelsen 2006
- Skärpta kvalifikationskrav
- Otydlighet

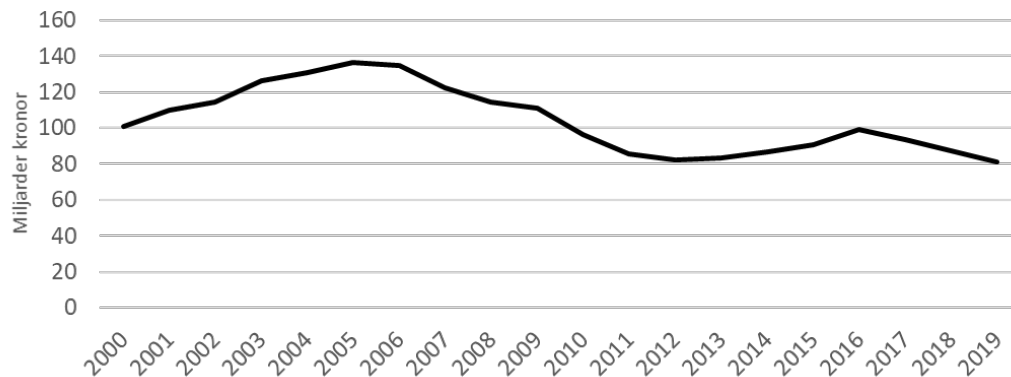

”Kostnader för sjukförsäkringar lägsta hittills under 2000-talet

Kostnaderna för sjukpenning och sjukersättning, eller förtidspension som det tidigare hette, ser i år ut att bli den lägsta summan någonsin under hela 2000-talet. Prognosen visar en total kostnad på 81 miljarder kronor under 2019.

Utgifterna för sjukpenning och sjukersättning är de lägsta hittills under 2000-talet. Summan för 2019 beräknas landa på 81 miljarder kronor i dagens penningvärde, enligt SVT:s beräkning baserad på statistik från SCB. Kurvan har gått stadigt neråt sedan 2005, men med en liten topp 2016, oavsett om nuvarande regering eller Alliansen har suttit vid makten. // 2005 var året då sjukförsäkringarna kostade som mest hittills under 2000-talet. Den totala summan landade då på 136,5 miljarder kronor för sjukpenning och sjukersättning i Sverige.” (SVT 3 juni 2019)

	Pensions- systemet	Sjukför- säkringen	A-kassan	Föräldra- försäkringen	Assistens- ersättningen
Mycket nöjd	3	3	2	10	1
Ganska nöjd	19	18	14	21	4
Varken nöjd eller missnöjd	25	26	28	19	18
Ganska missnöjd	21	15	9	3	11
Mycket missnöjd	17	13	7	2	11
Ingen uppfattning	14	25	41	45	55
summa	100	100	100	100	100
n (antal svar)	1577	1567	1553	1547	1555
Opinionsbalans	-16	-7	0	25	-17

Exakt frågeformulering: Hur nöjd är du med hur följande offentliga försäkringssystem fungerar?

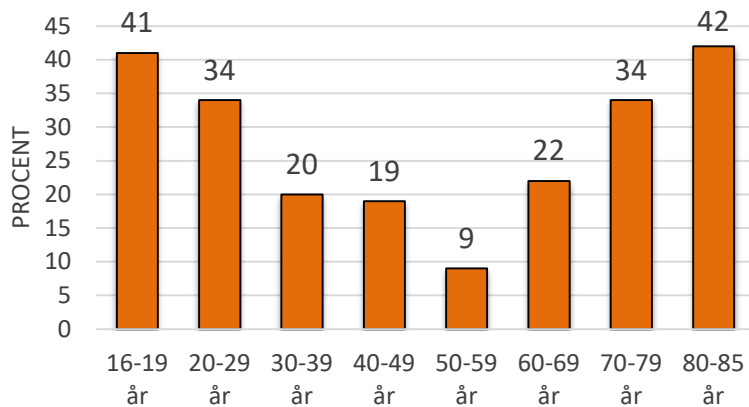
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2019

Notera att:

- Det finns visst missnöje med de flesta socialförsäkringarna, utom föräldraförsäkringen
- Fler är missnöjda än nöjda med sjukförsäkringen, men skillnaden är måttlig
- Hög andel "ingen uppfattning"

Analyserna ingår i
forskningsprojektet
"Förtroende som feedback –
hur policyförändringar och
kunskap påverkar förtroendet
för socialförsäkringarna"
finansierat av
Försäkringskassan.

”Ingen uppfattning” om sjukförsäkringen

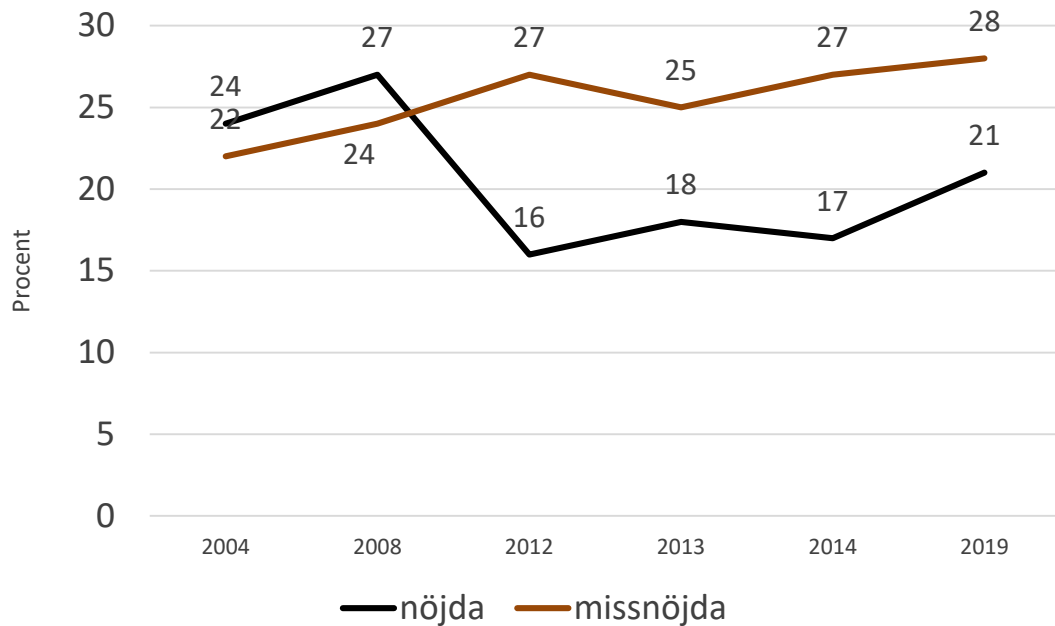

- 25 procent uppgav ”Ingen uppfattning” på frågan om man är nöjd med sjukförsäkringen, sannolikt beroende på bristande kännedom
- Problematiskt om människor som kan behöva försäkringen inte vet hur den fungerar
- Tydligt samband med ålder, yngsta och äldsta svarar ”ingen uppfattning”
- Högst andel ”ingen uppfattning” i grupper som inte är förvärvsaktiva – pensionärer och studerande
- *Bland dem som kan antas vara mest i kontakt med sjukförsäkringen är andelen ingen uppfattning lägst*

- Är svenska folket nöjda med sjukförsäkringen?
- Behov, egenintresse eller ideologi - Hur skiljer sig uppfattningen mellan olika grupper?
- Hur har opinionen utvecklats över tid?

- Följande tabeller och figurer visar andelen mycket eller ganska missnöjda med sjukförsäkringssystemet mellan 2004 och 2019
- Respondenter som angett "ingen uppfattning" ingår inte i procentbasen.
- Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2004, 2008, 2012, 2013, 2014 och 2019 (2008 edition Klass-SOM).
- Analyserna baseras på 1400-1500 svarande per år

- Missnöjet med sjukförsäkringen har vägt över sedan 2012.
- Andelen nöjda har ökat sedan 2014, och balansmättet minskat från -10 till -7
- Svenskarna var överlag mest nöjda omkring 2008, men 2019 pekar på en positiv trend

Missnöjda med sjukförsäkringen – kön och ålder

	2004	2008	2012	2013	2014	2019	2014- 2019
kvinnor	32	32	42	39	41	41	+0
män	29	26	36	34	36	33	-3
differens	3	6	6	5	5	8	
16-29 år	36	27	43	41	38	34	-4
30-49 år	36	35	40	37	43	40	-3
50-64 år	29	35	44	43	41	45	+4
65-85 år	15	14	28	27	29	28	-1

- Kvinnor är mer missnöjda än män
- Missnöjet bland män har minskat mellan 2014 och 2019
- Könsskillnaden har därmed ökat
- Missnöjet har ökat bland 50-64-åringar, men minskat i övriga åldersgrupper

Missnöjda med sjukförsäkringen – inkomst

	2004	2008	2012	2013	2014	2019	2014- 2019
Låg hushållsinkomst	26	29	37	38	44	39	-5
Medelinkomst	32	31	43	39	38	41	+3
Hög hushållsinkomst	29	26	35	34	36	32	-4
differens	-3	+3	+2	+4	+8	+7	
Låg egen inkomst		38	39	39	41	39	-2
Medelinkomst		34	42	40	40	41	+1
Hög egen inkomst		23	32	29	34	32	-2
differens		+15	+7	+10	+7	+7	

- Inga stora skillnader i missnöje mellan olika inkomstgrupper
- Höginkomsttagare mindre missnöjda än låg- och medelinkomsttagare
- Skillnaderna avseende hushållsinkomst har ökat något
- Skillnaderna avseende egen inkomst har minskat något

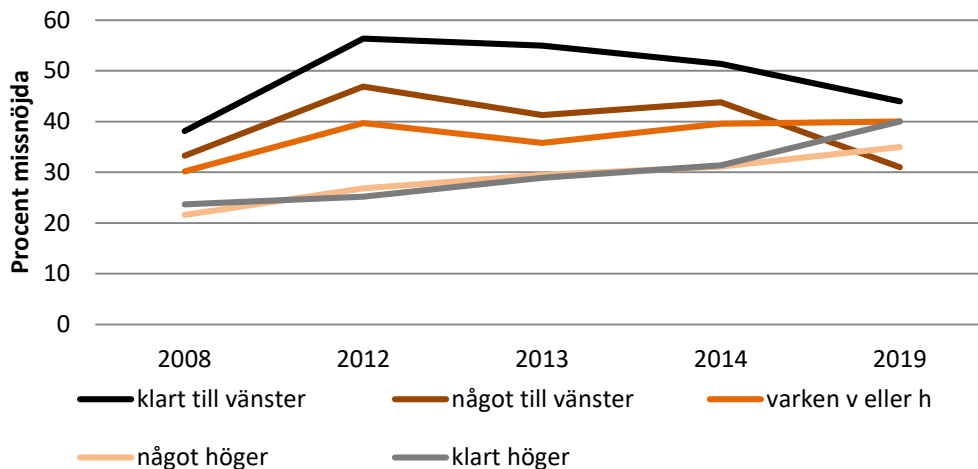
Missnöjda med sjukförsäkringen – arbetsituation och hälsa

	2004	2008	2012	2013	2014	2019	differens 2014- 2019
Förvärvsarbetande	33	34	42	41	42	41	-1
Utanför arbetsmarknaden	17	41	49	38	38	47	+9
Ålderspensionär	30	14	27	25	29	29	0
Studerande	30	23	38	36	37	29	-8
Differens förvärvsarbetande – utanför arbetsmarknaden	15	-7	-6	3	4	-6	
Dålig hälsa	33	35	42	42	46	50	+4
Medelhälsa	29	27	40	34	37	38	+1
God hälsa	30	27	36	38	34	25	-9
Differens dålig- god hälsa	3	7	5	5	12	25	

- Missnöjet är störst bland dem som står utanför arbetsmarknaden, och bland dem har missnöjet ökat sedan 2014.
- Missnöjet är större bland dem med sämre subjektiv hälsa, och missnöjet har ökat
- Missnöjet har minskat tydligt bland dem med god hälsa
- Detta innebär att skillnad i missnöje fått ett tydligare samband med hälsa.
- *De i störst risk att behöva sjukförsäkringen är mest missnöjda!*

Vänster-högerposition

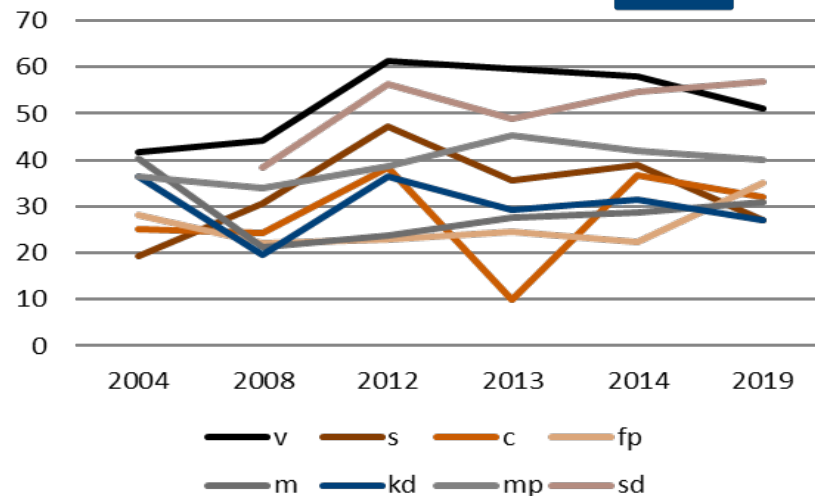

	2004	2008	2012	2013	2014	2019	Differens 2014- 2014
Klart till vänster	33	38	56	55	51	44	-7
Något till vänster	23	33	47	41	44	31	-13
Varken vänster eller höger	28	30	40	36	40	40	0
Något höger	36	22	27	30	31	35	4
Klart höger	40	24	25	29	31	40	9
Differens klart vänster – klart höger	-7	+14	+31	+26	+20	+4	

- Missnöjet har 2019 inte lika tydligt samband med vänster-högerposition som tidigare, det finns såväl till höger som vänster
- Missnöjet bland dem till vänster har minskat sedan 2012
- Missnöjet bland dem till höger, och särskilt klart höger, har ökat

Partisympati

- Missnöjet har framförallt minskat bland de som sympatiserar med Socialdemokraterna
- Mest utbredd missnöje bland Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas sympatisörer

	2004	2008	2012	2013	2014	2019	Diff 2014-2019
V	42	44	61	60	58	51	-7
S	19	31	47	36	39	27	-12
C	25	24	39	10	37	32	-5
Fp	28	22	23	25	23	35	12
M	40	21	24	28	29	31	2
Kd	37	20	36	29	32	27	-5
Mp	37	34	39	45	42	40	-2
Sd		38	56	49	55	57	2
Differens socialdemokraterna - Moderaterna	-21	9	24	8	10	4	

Resultaten tyder på att sjukförsäkringarna har avpolitiserats!

Slutsats: Bedömningarna av sjukförsäkringarna har avpolitiserats!

- Fler är fortfarande missnöjda än nöjda med sjukförsäkringen, även om andelen nöjda har ökat sedan 2014
- Missnöjet är störst i grupper som kan antas vara mest beroende av den - bland personer med dålig hälsa, som är sjukskrivna eller har aktivitetsersättning och som har lägre inkomster
- Missnöjet är lika utbrett till vänster som till höger
- Partiskillnaderna i bedömning av sjukförsäkringen betydligt mindre än tidigare

För mer information:

- Maria.Oskarson@pol.gu.se
- Socialförsäkringen i siffror 2019. Rapport från Försäkringskassan
- Oskarson, Maria (2015) "Klämda mellan policy och politik – inställning till socialförsäkringarna 2004-2014" i Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson och Oskarson, Maria (red.) *Fragment. SOM-rapport 63*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Oskarson, Maria (2013) "Kampen om socialförsäkringarna" i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson och Annika Bergström (red) *Vägskalet. SOM-rapport 59*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet